1853.

N°. 1[illegible]

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG, 18 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 17 November.

In den avond van Donderdag 10 November ll. heeft er in het Heilige Geest- of Arme Wees- en Kinderhuis der Nederd. Hervormde gemeente alhier, eene eenvoudige maar niettemin feestelijke plegtigheid plaats gehad, welke bij allen die ze bijwoonden eenen aangenamen indruk heeft achtergelaten. De Zeer Gel. Heer Dr. C. W. van Kaathoven was op dien dag 25 jaren Regent van het Godshuis geweest. Zijne mede-Regenten en Vrouwen Regentessen, de suppoosten en vooral ook de vele kinderen van dat groote gezin bragten aan hem, den hooggeachten Vriend en Verzorger, de hulde hunner ondubbelzinnige erkentelijkheid, dat de waardige man onder Gods zegen zoolang gespaard bleef bij zijn nuttig leven en bij de onvermoeide zorgen ook tot welzijn van het Weeshuis. Op onbekrompen wijze heeft de achtbare Regent de feestelijke deelneming in zijn geluk aan allen beantwoord; terwijl de hartelijke bede tot den Goddelijken Vader der weezen opgezonden voor het behoud van zijn leven, eene welsprekende uitdrukking gaf aan de betamelijke feestvreugde in het liefdadig gesticht genoten. (*Ingezonden.*)

— Het Concert door het Muziekgezelschap *Vermaak door Toonkunst* ll. Maandag, waarvan de opbrengst aan de Commissie tot verzorging der choleralijders en hunne betrekkingen zou worden ter hand gesteld, heeft de aanzienlijke som opgebragt van *f* 352.20.

Voornoemd gezelschap heeft alzoo alle reden om zich in het welslagen zijner onderneming te verblijden, terwijl de bewustheid van vele ongelukkigen alzoo nuttig geweest te zijn, het gezelschap en allen die tot het voorgenomen doel deelnemend medewerkten, tot eene aangename voldoening moge strekken.

— Onder de in de *Staats-Cour.* van gisteren vermelde van door Z. M. verleende octrooijen, vindt men genoemd: een in dato 7 November in 1852, voor den tijd van 15 jaren, verleend aan F. Dronet alhier, op de uitvinding van verbeteringen in de vervaardiging van gaz, ten doel hebbende de gelijktijdige bereiding van lichtgaz en beenzwart, ten dienste der suikerraffinaderijen.

— De directie van Teylers Stichting en de leden van Teylers Godgeleerd Genootschap hebben in hunne vergadering van 11 November ll. uitspraak gedaan over eene Nederduitsche Verhandeling, met het motto: *De Godgeleerdheid moet op de Hoogescholen behandeld worden, ten dienste der Wetenschap*, ingezonden ter beantwoording van de uitgeschrevene prijsvraag: »over het eigenlijke wezen der Godgeleerdheid als wetenschap." Zij hebben geoordeeld, dat dit stuk als geheel onvoldoende ter bekrooning in geene aanmerking kon komen. Het naambriefje is daarna ongeopend verbrand.

— Den 14den dezer heeft in de gemeente Naaldwijk de eerste voorlezing plaats gehad, ter bevordering van den landbouw. Eene talrijke menigte uit alle rangen en standen was daartoe te zamengekomen, aan welke de Heer Gevers van Endegeest in korte maar krachtige bewoordingen den oorsprong en het doel dezer voorlezingen heeft opengelegd, en het hoofd van het gemeentebestuur, namens de door Z. M. den Koning benoemde Commissie, dank gezegd voor zijnen betoonden ijver ter bevordering dezer goede zaak. Nadat de Heer Gevers de verder te vervullen taak aan den Heer Dr. Oudemans had opgedragen, heeft deze het woord gevoerd over de zamenstelling en de eigenschappen van de dampkringslucht, en den invloed daarvan op het leven en den groei van dieren en planten, en zijne beschouwingen opgehelderd.

— Te Rotterdam is in een klein huisje over de oude Plantagie, bij het opnemen van vloertegels, eene gewone oude kan van aardewerk gevonden, gevuld met verschillende zilveren muntspeciën, als Zeeuwsche rijksdaalders, achtentwintigen, daalders, oude guldens enz., ter waarde van p. m. *f* 1,500.

— Te Vlaardingen zijn den 13den en 14den weder een aantal schepen met 10 tot 25 last haring aangekomen; den 14den zijn er 4000 ton volle haring verkocht.

— Op de den 14den te Gorinchem gehouden paardenmarkt, waren bijna 2400 paarden aangebragt, er was veel handel.

— Uit Hoorn schrijft men aan het *Handelsbl.* van den 14den het volgende: Het is heden alhier een dag van buitengewone drukte. Onze havens zijn opgevuld met schepen uit bijna alle provinciën, de herbergen zijn vol van vreemdelingen uit alle streken van ons land en ook uit nabij gelegen landen, die allen opgekomen zijn, om op onze beroemde najaarsmarkt vee te koopen. Heerlijk is het gezigt over onze hoofdstraat, die in hare gansche aanzienlijke lengte aan twee kanten, gelijk ook de nabij gelegene uitgebreide marktplaats, volgepropt is met het schoone vee, dat onze provincie in zoo ruime mate oplevert. Naar gissing zullen er nagenoeg 8000 stuks rundvee aangevoerd zijn, behalve de kalveren. Levendig was de handel in hetzelve en er werden over het algemeen goede prijzen besteed. Het schoone, droge weder, dat zelden het deel van dien marktdag is, zette aan den handel veel lust en levendigheid bij en verschafte onze stad eene werkzaamheid en een voordeel, dat werkelijk niet gering genoemd kan worden.

— Men verneemt dat de oorspronkelijke portretten van Hugo de Groot en Maria van Reigersbergen, uit de verzameling nagelaten door Mr. Jeronimo de Vries en vervaardigd door van Miereveldt, onder algemeene toejuiching zijn aangekocht door de Rem. kerk te Amsterdam voor *f* 475. (*Amst. C.*)

— Dezer dagen heeft de publieke verkoop plaats gehad van het landgoed de Havezate ter Heyl, provinciën Groningen en Drenthe, groot ruim 1700 bunders. De geheele opbrengst van huizen, tuinen, bosschen en landerijen, heeft de aanzienlijke som van ongeveer *f* 192,000 bedragen.

— Vrijdag ll., zegt de *Pr. Gron. Cour.* werd er feest gevierd ter Akademiedrukkerij van den Heer Jan Oomkens. De oudste der Groninger letterzetters, Hendrik Schotema, herdacht op 66 jarigen leeftijd zijne 50-jarige dienst bij den Heer Oomkens, diens Broeder en Vader, nadat hij vroeger reeds 7 jaren op andere drukkerijen was werkzaam geweest. Na eene gepaste toespraak in dichtmaat, werd hem van wege zijne Patroons eene fraaije zilveren tabaksdoos ten geschenke aangeboden, als blijk van erkentelijkheid voor zijne langdurige dienst.

— Te Groningen had het zoontje van zekeren A. Jongbloed, die in bekrompen omstandigheden is, een lederen portefeuille met *f* 600 aan bankpapier gevonden; de vader heeft het dadelijk door den stads-omroeper laten uitklinken, waardoor het verlorene in handen van den regten eigenaar is teruggekomen.

— Te Maastricht is den 13den overleden de Heer J. Le Bron de Vexela, gepens. Generaal-Majoor titulair van het Oost-Indische leger, Ridder der Militaire Orde 3de kl. en van de Orde van den Nederl. Leeuw, in den ouderdom van ruim 60 jaren. Zijne roemvolle loopbaan, zijn dapper en moedig gedrag zoowel in de Javasche oorlogen, als in Staats-Vlaanderen gedurende den Belgischen opstand, deden hem rangschikken onder de verdienstelijkste Officieren van het Nederlandsche leger. Allen die hem kenden, droegen hem achting en vriendschap toe en een ieder betreurt daar zijn afsterven.

's GRAVENHAGE, 17 November.

Z. M. heeft aan den Generaal-Majoor H. F. K. Duycker, zijnen Adjudant in buitengewone dienst, vergunning verleend tot het aannemen van de Kommandeurs-Orde van het Legioen van Eer, hem door den Keizer der Franschen geschonken, alsmede aan den Luitenant-Kolonel der Artillerie E. van Löben-Sels, Adjudant van Z. K. H. Prins Frederik, tot het aannemen van de Ridder-Orde van St. Anna 2de klasse, hem door den Keizer van Rusland geschonken.

— Z. M. heeft op verzoek eervol ontslag verleend aan G. M. Koentz als Burgemeester van Wychen en Balgoy.

— Z. M. heeft gisteren een groot diner ten Hove gegeven aan al de leden van de Tweede Kamer.

— Z. K. H. Prins Frederik is naar Berlijn vertrokken om zijne Gemalin van daar af te halen en binnen 10 dagen terug te keeren.

— De Minister van Justitie zal voortaan Dingsdags ten 1 ure gehoor verleenen.

— Heden wordt, door het uitsteken der vlaggen van de openbare gebouwen, de 40ste verjaardag van de herstelling der onafhankelijkheid in het jaar 1813, in de residentie herdacht.

— In de zitting van den Gemeenteraad alhier, van eergisteren, is door de Heeren de Pinto, van der Duyn en Gebel een voorstel gedaan, strekkende tot het indienen van een adres aan den Koning en aan de beide Kamers der Staten-Generaal, tot opheffing der wettelijke bepalingen, welke de uitoefening der vrije visscherij in den weg staan.

— De *Staats-Courant* bevat den navolgenden Staat van de opbrengst der Middelen, over de tien eerste maanden van 1853, tegenover de opbrengst over de tien eerste maanden van 1852.

	1853.	1852.
Directe belastingen	*f* 16,2?6,013.16	*f* 16,453,955.83½
In- en uitgaande regten, scheepvaart-regten, vuur-, ton- en bakengeld	4,249,209.16½	4,369,424.42
Accijnsen	16,614,596.84	16,243,660.60
Registratie-, zegel-, successieregten enz.	8,659,433.82½	7,877.475.15½
Regt van waarborg op de gouden en zilveren werken	181,691.92½	143,346.52
Posterijen	1,221,208.07	1,163,498.33
Loterij	275,902.50	277,030.50
Totaal	*f* 47,478,055.48½	*f* 46,528,391.86

Meerder in 1853 *f* 947,660.62½.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Dingsdag 15 *November*.

In deze zitting, (waarvan wij het begin in onze vorige reeds hebben medegedeeld) is de behandeling van het wets-ontwerp houdende bepalingen omtrent het bouwen, planten, enz. binnen zekeren afstand van vestingwerken voortgezet.

Na beraadslaging over de afzonderlijke artt. waarvan sommige door amendementen nog eenige wijziging ondergingen, is het wets-ontwerp met 42 tegen 22 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de Heeren van Goltstein, Taets van Amerongen, de Lom de Berg, van Lynden, van den Heuvel, Sloet tot Oldhuis, Godefroi, Zylker, van Asch van Wijck, Hengst, van Wintershoven, van Eck, Luyben, Storm van 's Gravesande, Westerhoff, van Bosse, Ter Bruggen Hugenholtz, van der Brugghen, Reinders, Dommer van Poldersveldt, Heemskerk en Jespers.

Zitting van Woensdag 16 *November*.

In deze zitting zijn ingekomen twee adressen, ter aanprijzing van het voorstel van den Heer Thorbecke c. s.

De eindverslagen, wegens het ontwerp voor de bijdrage aan de Rijnspoorweg-Maatschappij, en wegens het 7[de] hoofdstuk der Staatsbegrooting (R. K. Eeredienst) zijn in gereedheid. Over het eerste dezer ontwerpen zal worden beraadslaagd na den afloop van de overweging van het ontwerp, betreffende de aflossing der openbare schuld, en tevens is bepaald dat de beraadslaging over de Staatsbegrooting zal worden geopend op Donderdag den 24sten Nov. aanst.

Daarop is aan de orde gesteld het ontwerp, ter bekrachtiging van de overeenkomst met de Handelmaatschappij.

Graaf Schimmelpenninck heeft zich verklaard tegen de bevoegdheid om 200,000 pikols koffij en 150,000 pikols suiker in Indië te mogen verkoopen. Hem is voorgekomen, dat eene vrije mededinging in Indië bedenkelijke gevolgen kan na zich slepen op de zoo gunstige werking van het thans nog bestaande stelsel; en hij zou zich, indien hij daartegen geene voldoende waarborgen mogt erlangen, tegen de voordragt moeten verklaren.

De Heer Stolte heeft het cultuur- en consignatie-stelsel verdedigd. Hij heeft zich allezins verklaard tegen de verlangde bevoegdheid, om, te rekenen met 1860, al de producten zonder onderscheid, in Indië te kunnen verkoopen. Hij verklaart zich tegen de voordragt.

De Heer Rijk heeft, alvorens zich te verklaren, nadere inlichtingen verlangd.

De Heer van Deinse heeft zich tegen het voorbehoud, voor den verkoop in Indië na 1859, verklaard, en zal, zonder nadere voorbehoedende bepalingen, de voordragt niet kunnen goedkeuren.

De Heer v. Bosse heeft het betreurd, dat de beraadslaging over dit onderwerp niet is uitgesteld. Hij zal de voordragt goedkeuren. Hij is nog hetzelfde stelsel toegedaan, 't welk hij in 1849 heeft goedgekeurd; — en houdt het er voor, dat de tijd nog niet gekomen is, om op eenmaal daarvan af te wijken, doch acht het toch raadzaam, om medegaande met den geest des tijds, het vrijzinnige stelsel te huldigen, ten einde daarvan dat gebruik te kunnen maken, 't welk de omstandigheden vorderen.

De Heer Hugenholtz deelt in vele opzigten in de beschouwingen van den laatsten spr., doch komt daarbij tot eene andere slotsom, dat is, om tegen het ontwerp te stemmen. Zijne voorname bedenking tegen het ontwerp is gelegen in art. 1 en wel in de bepaalde opname van het bedrag der producten, dat in Indie zal mogen verkocht worden.

De Heer Rochussen heeft het woord, doch de voortzetting der beraadslagingen wordt bepaald op morgen ochtend ten elf ure.

Zitting van Donderdag 17 *November*.

In deze zitting zijn ingekomen twee adressen tot ondersteuning van het voorstel der Heeren Thorbecke c. s.

Aan de orde is de voortzetting der algemeene beraadslagingen over het wets-ontwerp tot bekrachtiging der met de Ned. H. M. gesloten overeenkomst.

De Heer Rochussen heeft in eene uitvoerige rede betoogd, dat de *regel* moet zijn, zooveel mogelijk verkoop in *Nederland*; terwijl de *uitzondering* moet zijn, dat alleen in zeer dringende omstandigheden, of wanneer daarbij zeer veel voordeel is te behalen, of wanneer men in een geheel exceptionnelen toestand mogt verkeeren, de producten geheel of gedeeltelijk in Indië te verkoopen, en heeft bezwaar in de bepaling van art. 2 van dit contract. Hij is huiverig om den Minister van Koloniën, die in 1859 aan het hoofd van dat departement zal zijn, reeds nu de magt en bevoegdheid toe te kennen om al de producten in Indië te verkoopen, en wenscht dit bezwaar te zien opheffen.

Vervolgens voert de Heer de Man het woord, die het wetsontwerp aanneemt, als het minder nadeelige in 't belang van het Vaderland.

Daarna vat de Heer Rijk het woord op. — De zitting duurt voort.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 14 November.

Krachtens eene wijziging in de overeenkomst tusschen de Britsche Regering en de Peninsular and Oriental Company betreffende het overbrengen van den Indische landpost, worden de Australische brievenmalen over Ceylon gezonden, zonder Batavia en Singapore aan te doen.

— Eene geneeskundige commissie alhier heeft 58 monsters sigaren aan een naauwkeurig onderzoek onderworpen, waarvan alleen 3 vrij van alle vermenging zijn bevonden. Er was een pakje bij, dat vervaardigd was uit aanveegsel, kalk, appelenschillen en afval van tabak. Twee andere waren met hooi opgevuld.

— De cholera is hier te lande sterk aan het afnemen en op sommige plaatsen zelfs geheel opgehouden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 November.

Voor rekening van den Staat zoowel als voor particulieren zijn thans 314 stoombooten in aanbouw, die in het volgende jaar in de vaart zullen worden gebragt.

— De bevolking van Parijs verbruikt elken dag 480,000 Ned. ℔ brood.

— Het hôtel van het Ottomannische Gezantschap is voorleden week verlicht geweest ter eere van de door de Turken behaalde overwinning.

— In het zuiden hebben sedert den 10[den] hevige noordewinden en stortregens geheerscht, zoodat vele streken diep onder water zijn gezet; ook hebben zware stormen op de westelijke kusten gewoed, die veel ongelukken hebben veroorzaakt.

— Bij het maken van een' tunnel voor den spoorweg tusschen de meren Genève en Neuchâtel in Zwitserland, zijn vele merkwaardige versteeningen gevonden van palmbladeren, rinoceros-beenderen, krokodil-tanden enz.

PRUISSEN.

BERLIJN, 15 November.

Onze Regering onderhandelt met die van de stad Hamburg, over den aankoop van grond aan den mond der Elve, om er eene Pruissische oorlogshaven aan te leggen. Hamburg zou bereid zijn tot den verkoop.

— De vermeerdering van het getal brieven, sedert de vermindering van het briefport dekt volkomen het tekort in de ontvangsten, zoodat de posterij even als vroeger een millioen thl. zuiveren winst afwerpt.

— In vele streken van Duitschland wordt thans van de zoogenaamde wilde kastanjes, die men te voren als geheel nutteloos verwierp, op aanbeveling van den Hoogleeraar Liebig, veel gebruik gemaakt. Uit de pit wordt stijfsel, uit de loog zeep, en uit de schil eene fraaije bruine verfstof vervaardigd. Voor de behoeftige klasse is het inzamelen dier wilde kastanjes zeer winstgevend, daar het schepel vrij hoog betaald wordt.

— De onderhandelingen tusschen de Oostenrijksche Regering en het Bankiershuis Rothschild over eene nieuwe leening, heeft geregelden voortgang.

— De spoorweg van Turyn naar Genua zal den 15[den] December in zijne geheele lengte geopend worden.

HESSEN.

De Minister Hassenpflug was den 12[den] wederom zoover hersteld, dat hij zijne werkzaamheden kon doen en weder uitgaan. Tegen den Graaf van Isenburg, die men bijna algemeen voor waanzinnig houdt en die thans zwaar ziek ligt, is regtsingang verleend.

BADEN.

De Aartsbisschop van Freiburg heeft tegen den Heer Burger, die hem als speciaal Commissaris van wege de Regering is toegevoegd, den kerkelijken ban uitgesproken.

— Aan alle burgerlijke overheden is van Regeringswege eene aanschrijving gerigt, gedagteekend den 7[den] November, waarin hoofdzakelijk gezegd wordt: dat de Aartsbisschop van Freiburg voor eenigen tijd eenige bewilligingen had voorgedragen die toegestaan zijn; dat de Regering alzoo met regt mogt verwachten dat de kerkelijke overheden ten aanzien der niet bewilligde punten de verschuldigde gehoorzaamheid aan 's lands wetten betoonen en geene eigenmagtige verandering beproeven zouden; dat echter de Bisschop verklaard heeft zich aan de uitgevaardigde verordeningen niet te houden, maar ook, in strijd met deze, een theologisch examen heeft laten afnemen zonder medewerking van een Commissaris van den Vorst, en eene Pastoorsplaats getracht te vervullen door uitvaardiging eener acte van aanstelling; ja, dat hij zelfs zijn kerkelijk gezag op eene ongehoorde wijze misbruikend, aan alle leden van den Katholieken Opperkerkeraad heeft doen mededeelen dat zij met de uitbanning uit de Kerk zullen worden gestraft, indien zij niet binnen 14 dagen verklaring doen van onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de verordeningen des Bisschops, zoodat Staatsambtenaren die zulks weigeren door gewetensdwang worden afgebragt van hunnen pligt.

Dat in den loop der geschillen de Regering getracht heeft te verhoeden dat de geestelijken niet in het hangende geschil betrokken, maar in de regelmatige betrekking tot hunnen Bisschop gelaten werden, en dat zij aan de geeste-

lijkheid de getuigenis schuldig is, dat deze gedurende het geschil met den Aartsbisschoppelijken Stoel, meerendeels hare steeds betoonde trouw en verknochtheid aan het Vorstenhuis, en hare gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat heeft gestand gedaan.

Dat echter nu de Aartsbisschop zijne zaak feitelijk doorgezet heeft, de Regering van de geestelijkheid moet verlangen dat zij, als onderdaan hare verschuldigde gehoorzaamheid betoone aan de verordeningen, uitgevaardigd tot behoeding en werkelijke uitoefening van het den Staat toekomend oppertoezigt over de Kerk, op straffe bij de wet van 24 Julij 1852 bepaald, terwijl des noods ook de uitkeering der van staatswege aan de geestelijke ambten verbonden inkomsten zal worden geschorst.

Dat echter de Regering ook hare verpligting erkent om die geestelijken welke wegens inachtneming van 's lands wetten, eene of andere »vervolging" mogten ondervinden, met alle hare magt te beschermen. Dat door de Vorstelijke verordening van den 7den dezer (tot aanstelling van een specialen Commissaris, zonder wiens mede-onderteekening geene beschikking des Aartsbisschops uitgevaardigd of opgevolgd mag worden) het op zich zelf voor den Aartsbisschop onmogelijk is geworden, op regtsgeldigen weg eenigen maatregel te verordenen tegen die geestelijken welke hunne pligten jegens de Groothertogelijke Regering vervullen; en mogt de Aartsbisschop hun eene kerkelijke tuchtiging trachten op te leggen, dan zal de Regering de voltrekking dier straf beletten; weshalve nu reeds mits deze, uitdrukkelijk, aan elken geestelijke verboden wordt, zonder des Gouvernements vergunning zijne kerkgemeente te verlaten tot het ondergaan eener kerkelijke straf die hem mogt opgelegd worden. Des noods zal de Regering de sluiting gelasten van het geestelijk strafgesticht van St. Pieter.

Dat wat den kerkelijken ban betreft waarmede de leden van den Opperkerkeraad zijn bedreigd, deze door de geestelijken niet mag afgekondigd, noch aan dien eenig uiterlijk gevolg gegeven worden, op straf van het maximum in de bovengemelde wet bepaald.

RUSLAND.

PETERSBURG, 3 November.

De Keizer heeft eene nieuwe ligting bevolen en wel van 7 man op de 1000 zielen.

— Volgens eene officiele bekendmaking der Regering, heeft zij in het algemeen belang des handels, aan de Oostenrijksche handels- en stoombootmaatschappij van Lloyd vergunning verleend, om gedurende den oorlog, tusschen Odessa en Konstantinopel regelmatig stoombooten te doen varen, welke niet alleen personen en koopwaren maar ook brieven zullen mogen overbrengen.

TURKYE.

KONSTANTINOPEL, 12 November.

Volgens bijzondere berigten zou de Sultan een nieuwen hatti-scheriff hebben uitgevaardigd, waarin hij verklaart: dat vooreerst aan geene vredesonderhandelingen met Rusland te denken valt, maar het zwaard den strijd beslissen moet, en dat hij, bijaldien in het voorjaar de overwinning nog niet ten voordeele der Turken beslist was, het zwaard van den Profeet zal aangorden en naar het leger vertrekken, om tot den laatsten man toe te kampen.

— Wij ontvangen, zegt het *Handelsbl.*, eenen brief uit Konstantinopel dd. 3 dezer, aan ons gerigt door den gezagvoerder van een Hollandsch schip aldaar. De briefschrijver maakt met vreugde gewag van het voordeel en het gemak voor de Nederl. koopvaart, dat een Hollandsch oorlogschip (de Soemping) thans aldaar is gestationeerd, en welk genot nog aanmerkelijk verhoogd wordt door de onvermoeide en belangelooze hulp, welke de Officier van Gezondheid Ruysch aan onze zieke zeelieden volgaarne verleent.

— Blijkens berigten bij het Ottomannische gezantschap den 16den te Weenen ontvangen, was er tot op 11 dezer, met uitzondering van enkele schermutselingen, niets bijzonders aan den Donau voorgevallen. Er werd echter tusschen 12 en 15 dezer een meer beslissend gevecht verwacht.

Omer-Pacha was den Donau overgetrokken en bevond zich aan het hoofd van 35,000 man op den linker-oever van die rivier.

— Men zag te Konstantinopel de aankomst van het geheel der Engelsche en Fransche eskaders te gemoet.

NIEUW-HOLLAND.

De Heer Westgarth te Melbourne die door wetenschappelijke beginselen geleid is tot ontdekking der goudbeddingen in Nieuw-Holland, heeft thans een geschrift uitgegeven waarin hij op grond van wetenschap en ervaring betoogt, dat de bodem van gansch Australië of N.-Holland, van Van Diemensland, een eiland ten zuidoosten van N.-Holland, en zelfs van het verder zuidoostwaarts gelegen Nieuw-Zeeland, goud in eene onmetelijke hoeveelheid bevat, en dat door de aanwending van betere en meer zamengestelde werktuigen, dan bij de goudgroeven van Nieuw-Holland tot nog toe gebezigd zijn, eene regelmatige en duurzame goudproductie kan worden verzekerd.

Wij zijn van wege eenige Werkbazen verzocht het onderstaande stuk te plaatsen:

ARBEIDSLOONEN.

Onder dit opschrift vindt men in het *Dagbl. van Leyden*, dd. 20 Oct. ll. No. 57, eene beschouwing over den toestand der arbeidende klasse alhier, in verband met de tegenwoordige duurte der eerste levensbehoeften. Men wil dien toestand verbeteren, en wel, door het verhoogen der arbeidsloonen van den werkman, en men meent dit zoo spoedig mogelijk te moeten doen, ten einde niet hier, even als elders, door allerlei zamenspanningen hoogere loonen door den werkman zelven worden afgedwongen.

Ofschoon wij niet ontkennen, dat het zeer wenschelijk, ja zelfs noodzakelijk is, den toestand van den werkman, inzonderheid bij het bestaan van de buitengewone hooge prijzen der eerste levensbehoeften, te verbeteren; zoo kunnen wij ons echter niet met het hiertoe opgegeven middel, te weten: *Verhooging van Arbeidsloonen*, vereenigen.

Zonder te oordeelen over de fabriekarbeiders, waartoe wij ons als werkbazen onbevoegd achten, noch over andere steden een beslissend oordeel te vellen, waar de arbeidsloonen veel minder zijn en gebrek aan werklieden is, wijzen wij slechts op het moeijelijke in de toepassing dezer verhooging, daar er van wege het bestuur dezer gemeente een billijk tarief bestaat, en, er, zoo verre ons bekend is, geene gegronde klagten zijn over te gering arbeidsloon van den nijveren en bekwamen handwerksman bij genoegzaam werk.

Immers door verhooging van arbeidsloonen, zouden slechts alleen die werklieden gebaat worden, welke nu nog aan het werk zijn en welker getal dagelijks vermindert, terwijl zij, (zeker het grootste gedeelte) die, ten gevolge van gebrek aan werk, zonder eenige verdienste zijn, hierdoor niet worden geholpen; terwijl de werkbazen, die gewoonlijk des winters als er geen werk is, met eigene opoffering eenige knechts voor hen zelven in het werk houden, door die verhooging weder tot schade hunner werklieden hierin zouden worden belemmerd.

Wil men dus het lot van elken nijveren handwerksman verbeteren, men geve werk aan den werkbaas, en stelle hem in staat zijn volk voortdurend in dienst te kunnen houden. Kan de werkman bij de tegenwoordige duurte der levensmiddelen met het gewone daggeld niet toekomen, er is, bij genoegzaam werk, gelegenheid hem meerdere uren per dag te laten werken, en daardoor zijn wekelijksch inkomen te verhoogen.

Menig welgesteld ingezeten, die zich het lot der ambachtslieden wil aantrekken en zijn toestand wenscht te verbeteren, kon ook daartoe medewerken, door in dezen tijd reeds op te geven, wat hij in den loop van een volgend jaar wenschte gedaan te hebben; daardoor zouden de werkzaamheden zich meer over het geheele jaar verdeelen; het werk zelf zou er in deugdzaamheid veel bij winnen, en de werkbaas werd in het voorjaar niet genoodzaakt, om tengevolge van oogenblikkelijke drukte, minder bekwame knechts in het werk te stellen.

Bescheiden, maar tevens met gepaste vrijmoedigheid, bevelen wij deze onze wijze van zien, omtrent de bewuste zaak, aan het oordeel van alle aanzienlijke en meer gegoede ingezetenen dezer gemeente, zoowel voor hunne personen als administratiën aan, en hopen dat menigeen hierdoor zal worden opgewekt, om door het verschaffen van werk het lot van den ambachtsman te verbeteren, en te voor komen, dat niet meerderen hunner, ten gevolge van werkeloosheid, en daardoor van gebrek aan brood, de stad verlaten, om elders werk te zoeken, hetgeen de onzedelijkheid bevordert, en door de achtergelatene vrouwen en kinderen, het nu reeds overgroot aantal armen nog vermeerdert, die, helaas! deze stad bevat; terwijl daarentegen verschaffing van werk niet kan nalaten eenen heilzamen invloed uit te oefenen op het algemeen welzijn, en inzonderheid godsdienst en goede zeden bij den waren handwerksman zal bevorderen.

Eenige Werkbazen binnen deze stad, meest allen Leden van Genootschappen en Maatschappijen, ter bevordering van den handwerksstand.

STADS-BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Vrijdag den 18den November 1853, 's namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen.

1o. Voordragt omtrent de behandeling der zieke Armen in het Stedelijk Ziekenhuis.

2o. Voordragt omtrent de betaling der kosten van kleeding der dienstpligtigen bij de Schutterij.

3o. Benoeming van een' Curator van het Stedelijk Gymnasium.

4o. Voorstel betreffende de uitbetaling van het tractement van den 2den Docent in de Wiskunde, aan het Stedelijk Gymnasium.

5o. Rekening van Mren Regenten der Huiszitten- en Diaconie-Armen, over 1853.

Burgerlijke Stand.

Van den 10 tot en met den 16 November 1853.

BEVALLEN: L. Poelijoe, geb. van Ewijk, Z. — J. M. Verhoog, geb. Marks, D. — J. Sampimon, geb. Augustijn, Z. — M. J. Smit, geb. de Lamaar, D. — C. Stakenburg, geb. Stinman, Z. — S. C. van Zijp, geb. de Wild, Z. — S. Zwart, geb. van Veen, D. — W. van der Leek, geb. de Koning, Z. — E. Buis, geb. Wiedrig, Z. levenl. — J. van Hengst, geb. van Rossen, Z. — S. Heus, geb. van der Laken, Z. — L. Louwrier, geb. Philippus, D. — P. M. van der Kamp, D. — J. C. Lambrechts, D. — C. Lemckert, Z. — N. Adrias, D. — P. Riebeek, geb. Ooykaas, D. — W. M. Coblensway, geb. Hoks, D. — E. Plezier, geb. Lagas, D. — M. C. van der Mark, geb. van Solingen, D. levenl. — A. Provbo, geb. de Lange, Z. levenl. — J. C. Sinot Z. — C. H. Hus, geb. Meerburg, Z. — J. van der Tuin, geb. van der Kleya, D. — C. van Vendeloo, geb. Vogelenzang, D. — C. Verbrugge, Z. — M. Zandhiet, Z.

GEHUWD: W. Pondman, Jm. en E. M. van Rossem, Jd. — D. J. C. te Boekhorst, Wedr. en J. Verhaar, Jd. — H. van den Berg, Jm. en A. Koblenzwy, Jd. — J. H. Smit, Jm. en H. J. Aniba, Jd. — W. de Wit, Jm. en E. E. Ditjes, Jd.

OVERLEDEN: Corna Hartwijk, 25 j. — J. L. Nieuwenburg, Z., 4 w. — E. van der Nat, D., 10 m. — A. Vrijbloed, Z., 1 j. 10 m. — J. Ouwerkerk, 81 j. — J. Kok, D., 4 m. — Corna Brussee, 28 j. — K. Lantinga, 45 j. — S. van Heusden, D. 4 j. en 6 m. — J. A. Weyling, D., 15 m. — J. van der Pompe, 79 j. — E. van der Klugt, geb. Ketelaar, 71 j. — C. Willing, 23 j. — A. Hoogenboord, 80 j. en 6 m. — A. Otgaar, Z., 4 m.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER GEMEENTE LEYDEN brengen ter kennis der belanghebbenden, dat, ingevolge art. 11 van het Koninklijk besluit van 9 November 1851 (*Staatsblad* N°. 142) op den 23sten November aanstaande, 's middags te *twaalf* ure, op het Raadhuis eene Vergadering van Kiesgeregtigden zal worden gehouden, om de plaatsen aan te vullen van de HH.: B. F. Krantz, J. J. van Wensen en Mr. P. du Rieu Jr., die met het einde dezes jaars als Leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken moeten aftreden; doch, ingevolge art. 7 van bovengemeld besluit op nieuw herbenoembaar zijn; — dat de lijst der Kiesgeregtigden, waartegen bezwaren gedurende de eerstkomende *acht dagen* bij het Gemeentebestuur kunnen worden ingeleverd, ter inzage ligt op de Secretarie dezer Gemeente, — en dat de inlevering der Stembriefjes op bovengemelden dag geschiedt van *twaalf* tot *twee* ure, waarna de bus geledigd wordt en de Stemopneming plaats heeft.

En zal deze worden afgekondigd, door aanplakking en aankondiging in de *Leydsche Courant*.

De Burgemeester VAN LIMBURG STIRUM.
LEYDEN, 13 October 1853. De Secretaris VAN PUTTKAMMER.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd het door den Kerkeraad der Herv. gemeente te Oude Wetering, uitgebragt beroep op Ds. J. P. Hattink, te Aalst.

Bij de Commissie tot verzorging der Cholera-Lijders en hunner betrekkingen is verantwoord de som van *f* 352.20½, haren Voorzitter door HH. Commissarissen van het Muziekgezelschap: *Vermaak door Toonkunst* ter hand gesteld, uitmakende, met de som van *f* 108.79½, wegens gevallen kosten, een bedrag van *f* 461.— als onzuivere opbrengst van het op den 14den dezer maand tot bevordering van het doel der Commissie, gegeven Concert in de Stads-Gehoorzaal.

De Commissie waardeert dat blijk van medewerking, zoowel als de vruchten der liefdadigheid te meer, naarmate zij dagelijks ondervindt, dat de vervulling der taak, die zij op zich nam, alleen door zulke welwillende ondersteuning mogelijk wordt gemaakt.

De Commissie acht het zich uit dien hoofde eenen aangenamen pligt, openlijk dank te zeggen aan HH. Commissarissen en aan allen, die tot bereiking van hun loffelijk doel hebben medegewerkt, en neemt tevens deze gelegenheid waar, om de aandacht der liefdadigheid op hare bemoeijingen bij vernieuwing te vestigen.

LEYDEN, 16 November 1853. VAN LIMBURG STIRUM, *Voorzitter*.

ADVERTENTIEN.

Heden beviel voorspoedig van eenen ZOON, W. M. VAN DER SPRUYT — DE GRAAF.

LEYDEN, 16 November 1853.

De Ondergeteekende kan niet wel anders dan openlijk zijnen opregten dank betuigen voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, die hij ter gelegenheid van zijne vijfentwintig jarige Ambtsbediening binnen deze Stad, zoo in als buiten de Gemeente heeft mogen ontvangen en nimmer vergeten zal.

H. J. MATTHES,
LEYDEN, 16 November 1853. *Evang. Luth. Predikant.*

CONCERT
VAN
P. J. H. FROSCHHART,
Op Woensdag 23 November 1853, des avonds ten 7 ure,
IN DE STADS-GEHOORZAAL.

Programma.

N°. 1. Ouverture Yelva, van Reissinger.
» 2. Concertino voor Fluit, van Lobe, voor te dragen door den CONCERTGEVER.
» 3. Lied, van Kücker, te zingen door den Heer VOM RATH, Elève van de Kon. Muziekschool te *'s Gravenhage*.
» 4. Variatiën voor Contrabas over een Thema de la Straniera, van Bottecini, voor te dragen door den Heer ALFEO GIRALDONI, van *Milaan*.
» 5. Duo uit de Opera le Juif Errant, van Halevy, te zingen door Mej. C. J. FROSCHHART en den Heer VOM RATH.

PAUSE.

N°. 6. Ouverture Heimkehr aus den Fremde, van Mendelsohn Bartholdy.
» 7. Pastorella Orabico, Fantasie Originali voor Contrabas, van A. Giraldoni.
» 8. Aria, van de Beriot, te zingen door Mej. C. J. FROSCHHART.
» 9. Variatiën voor Contrabas, over Thema's uit de Opera les Puritani, van A. Giraldoni.
» 10. Duo uit de Opera Guillaume Tell, van Rossini, te zingen door Mej. C. J. FROSCHHART en den Heer VOM RATH.

☞ **Toegangkaarten** zijn te bekomen tegen Inteekenings-Prijs bij de Boekhandelaren SCHREUDER EN VAN BAAK, op de Botermarkt.

SCHOUWBURG *DE RIJNSTROOM*,

ten huize van den Koffijhuishouder G. ELSHOF, in de Eendragt, Janvossensteeg, onder Directie van den Heer HARTLOOPER EN COMP., op Maandag den 21sten November 1853, eene **Buitengewone Voorstelling**, nader door Billetten bekend te maken.

Het openbaar **LANDHUISHOUDKUNDIG ONDERWIJS** zal **geopend** worden op aanstaanden Vrijdag, den 18den *November*, des avonds te *zeven* ure.

A. H. VAN DER BOON MESCH.

De Lessen in het **INDUSTRIE-COLLEGIE** zullen **geopend** worden op *Dingsdag* den 22sten November, des avonds te *zeven* ure.

A. H. VAN DER BOON MESCH.

PUBLIEKE VERKOOPING,

op Dingsdag den 22sten November 1853, des voormiddags ten 10 ure, aan den Houtzaagmolen van P. J. VREEBURG, in de Noordbuurt te *Soeterwoude*, op dag tot 15 Maart 1854, van onderscheidene **HOUTWAREN**, als: gewaterde Ypen Stammen en Naafhout; Beuken-, Esschen- en Populieren-Stammen, Bergroeden, 1½ duims Eiken Planken, vele soorten van Deelen, Boezen en Duighout; eindelijk ongeveer 100 vademen Esschen en ander Brandhout, Takkebossen, Nollen, Spanen en andere Houtsoorten meer.

OPENBARE VERKOOPING,

in het Logement *het Hof van Holland*, te *Noordwijk-Binnen*, op Dingsdag den 7den December 1853, des voormiddags ten 10 ure, ten overstaan van den Notaris Mr. C. C. VAN DER SCHALK, van:

N°. 1. Een WOONHUIS met TUINGROND, staande en gelegen aan de Achterkerkstraat te *Noordwijk-Binnen*, Kadaster Sectie F. N°s. 1143 tot en met 1149, groot 30 roeden en 12 ellen.

N°. 2. Eene partij extra best TUINLAND, gelegen onder *Noordwijk*, Sectie M. N°s. 176 tot en met 187, groot 2 bunders, 82 roeden en 50 ellen.

En N°. 3. Eene partij uitmuntend BOSCHLAND, gelegen onder *Voorhout*, Sectie A. N°s. 713, 714, 715, 716 en 909, groot 2 bunders, 25 roeden en 30 ellen.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris te *Noordwijk-Binnen*.

Heden Namiddag ten vijf ure

zal de Boekhandelaar C. C. VAN DER HOEK, alhier, verkoopen de **Boekenkasten, Kisten, Varia**, (waarbij eene fraaije **Illuminatiekast**) de **Prentwerken, Portretten** en **Teekeningen**.

Zaturdag namiddag 19 November,

de **Gravures, Etsen, Lithographiën** en **Schilderijtjes op Paneel.**

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 16 November.

		Laagst. Koers.	Hoogst. Koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$60\frac{13}{16}$	61	$60\frac{7}{8}$
Dito Certificaten	» 3 »	$73\frac{1}{2}$	$73\frac{5}{8}$	$73\frac{1}{2}$
Dito dito	» 4 »	$91\frac{15}{16}$	92	92
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$ »	—	—	—
Handelmaatschappij	» $4\frac{1}{2}$ »	—	—	—
O. I. Leening	» 4 »	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg	»	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$ »	—	—	—
Haarlemmermeer	» 5 »	100	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3 »	—	—	—
Dito dito	» 5 »	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	$103\frac{3}{8}$	$103\frac{1}{2}$	$103\frac{3}{8}$
Dito dito 1828 en 1829	» 5 »	$101\frac{1}{8}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5 »	—	—	—
Dito 1840	» 4 »	$88\frac{1}{4}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & C°.	» 4 »	$87\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito Nieuwe	» 4 »	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6 »	$69\frac{1}{8}$	—	—
Certificaten van dito	» 6 »	—	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500 *f*	$156\frac{1}{4}$	$156\frac{3}{4}$	—
Dito Obligatiën	» 4 »	81	—	—
SPANJE, Obligatien	à 1 pCt.	$21\frac{3}{16}$	$21\frac{1}{4}$	$21\frac{1}{4}$
Dito Obligatiën	» 3 »	$44\frac{5}{8}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3 »	$40\frac{3}{8}$	$40\frac{1}{2}$	$40\frac{7}{16}$
Bewijzen Coupons		$5\frac{5}{16}$	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5 »	—	—	—
Dito	» 4 »	67	—	—
Dito Metall.	» 5 »	75	$75\frac{1}{16}$	—
Dito Nieuwe	» 5 »	$88\frac{5}{8}$	$89\frac{1}{8}$	$89\frac{1}{8}$
Dito 1847	» $2\frac{1}{2}$ »	$38\frac{13}{16}$	—	—
BELGIE, Banc.	» $2\frac{1}{2}$ »	$49\frac{1}{4}$	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$ »	50	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5 »	95	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3 »	$36\frac{3}{8}$	$36\frac{9}{16}$	$36\frac{7}{16}$
Dito dito	» 4 »	—	—	—
VENEZUELA,	» $3\frac{1}{2}$ »	$31\frac{3}{8}$	$31\frac{1}{2}$	—
MEXICO,	» 3 »	$22\frac{1}{4}$	$22\frac{3}{8}$	—
AMERIKA, Bankactiën		4	$4\frac{1}{16}$	—

Grieken $4\frac{7}{8}$.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt. Prolongatie $3\frac{1}{2}$ 4 pCt. Wissel-Disconto 3.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.